

AL K O H O L I T U T K I M U S S Ä Ä T I Ö

VUOSIKERTOMUS 1983

KALEVANKATU 12 - 00100 HELSINKI 10

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

HALLITUS 1983 - 1985:

PUHEENJOHTAJA	ILKKA SUOMINEN, VALTIOT.MAIST.
VARAPUHEENJOHTAJA	HENRIK WALLGREN, PROF.
JÄSENET	LEO HIRVONEN, PROF. HEIKKI KOSKI, HALLINTOT.TRI TAPANI PUROLA, PROF. USKO PUUSTINEN, OSASTOPÄÄLLIKKÖ KAI SIEVERS, APULAISSPROF. JOHAN VON WRIGHT, PROF. REINO YLIKAHRI, DOSENTTI

TYÖVALIOKUNTA 1983 - 1985:

PUHEENJOHTAJA	HENRIK WALLGREN, PROF. LEO HIRVONEN, PROF. KAI SIEVERS, APULAISSPROF. JOHAN VON WRIGHT, PROF.
ASiantuntijat	KALERVO KIIANMAA, FIL.TRI PEKKA SULKUNEN, VALTIOT.TRI
RAHAVARAINHOITAJA:	PER-OLOF KREANDER, KAUPPAT.MAIST.

SIHTEERI JA TUTKIMUSJOHTAJA:

KLAUS MÄKELÄ, VALTIOT.TRI

SISÄLLYSLUETTELO

Yleiskatsaus.....	1
Hallinto.....	2
Tutkimustoiminta.....	4
Apurahat.....	12
Varsinaiset apurahat.....	12
Tutkimussopimusapurahat.....	14
Muu toiminta.....	15
Muu toiminta kotimaassa.....	15
Kansainvälinen yhteistyö.....	19
Talous.....	23
Säätiön toimintaan liittyvät julkaisut.....	24

Y l e i s k a t s a u s

Monet säätlön viimeaikaiset ja uudet projektit koskevat toisaalta alkoholin sosiaalisia merkityksiä ja toisaalta alkoholia miesten ja naisten keskinäisissä suhteissa. Jussi Simpuran säätiön julkaisusarjassa ilmestynyt väitöskirja koskee juomistilanteita ja juomisen merkityksiä. Alkoholin kulttuuriset merkitykset ovat keskeisiä myös Ranskan alkoholioloja koskevassa Pekka Sulkusen projektissa, jossa aineistona käytetään tilastojen lisäksi myös kulttuurituotteita kuten elokuvia. Tommi Hoikkalan projekti puolestaan koskee nuorten alkoholinkäytön merkityksiä osana nuorisokulttuuria.

Pertti Alasutarin ja Ritva Nätkinin tutkimukset osoittavat, miten lähiravintolan kulttuuriset kuviot sekä ilmentävät että kääntävät nurin lähiössä asuvien työläismiesten arkielämän ehtoja. Samalla ne antavat arvokasta tietoa alkoholisoitumisesta kulttuurisena ja sosiaalisena prosessina. Projekti osoittaa, miten työ, perhe-elämä ja alkoholinkäyttö nivoutuvat kokonaisuudeksi. Tärkeälle sijalle ovat kohonneet avioliiton ja alkoholinkäytön suhteet ja miesten ja naisten muuttuva yhteiskunnallinen asema.

Perhettä ja alkoholinkäyttöä koskee myös suomalais-neuvostoliittolainen yhteisprojekti, jossa kartoitetaan alkoholinkäytön ja perheen sisäisten suhteiden yhteyksiä haastattelemalla nuorehkoja aviopareja Helsingissä ja Moskovassa. Marja-Liisa Honkasalon projekti taas koskee nimenomaan työssä käyvien naisten juomatapoja ja niiden määräytymistä. Perinnettä jatkaa Kirsti Määttäsen tutkimus, jossa eritellään sukupuolieroja alkoholin psyykkisissä vaikutuksissa ja juomisen merkityksissä.

Säätiö on vanhastaan pyrkinyt valottamaan suomalaisten juomatapojen erityispiirteitä kulttuureja vertailevilla tutkimuksilla. On arvokasta, että perinteisten vertailukohteiden, Skandinavian ja anglosaksisten maiden lisäksi on syntynyt yhteishankkeita Neuvostoliiton ja Ranskan kanssa. Vanhoja siteitä taas tiivistää vuoden aikana vahvistettu Alkoholitutkimussäätiön ja Yhdysvaltojen National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism -instituutin yksityiskohdainen yhteistoimintasuunnitelma.

H a l l i n t o

Hallituksen kokoonpano oli kertomusvuonna, joka oli kolmivuotiskauden 1983-1985 ensimmäinen, seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön edustajat: prof. Leo Hirvonen, prof. Tapani Purola ja osastopääll. Usko Puustinen; opetusministeriön edustajat: apulaisprof. Kai Sievers ja prof. Johan von Wright; Alkon edustajat: tri Heikki Koski, puheenjoht. Ilkka Suominen, prof. Henrik Wallgren ja dos. Reino Ylikahri. Hallituksen puheenjohtajana on ollut Suominen ja varapuheenjohtajana Wallgren.

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet hallituksen jäsenet: Hirvonen, Sievers, Wallgren ja von Wright. Puheenjohtajana on ollut Wallgren. Asiantuntijoina olivat tri Kalervo Kilianmaa ja dos. Pekka Sulkunen; rahavarainhoitajana oli johtaja Per-Olof Kreander ja tutkimusjohtaja-sihteerinä Klaus Mäkelä. Tilintarkastajat olivat pääjohtaja Esko Niskanen (varalla KTM Pertti Tuomala) ja apulaisosastopääll. Pekka Pitsinki (varalla toimistopääll. Herman Nurminen).

Hallitus kokoontui kaksi kertaa ja työvaliokunta kuusi kertaa.

Säätiön työvaliokunta on asettanut tukiryhmiä joidenkin laajojen projektien tukemiseksi.

Historian tutkimuksen (tutkimus 058) tukiryhmän kokoonpano: prof. Matti Klinge (puheenjohtaja), dos. Klaus Mäkelä, prof. Hannu Soikkanen, FL Irma Sulkunen (projektin tutkija) ja prof. Heikki Ylikangas.

Alkoholin vaikutus keskushermoston ärtyvien solukalvojen toiminnallisesti tärkeisiin rakenteisiin -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: prof. Henrik Wallgren (puheenjohtaja), prof. Ossi Renkonen ja FK Pekka Virtanen (projektin tutkija).

Työn ja työolosuhteiden merkitys työntekijöiden alkoholinkäyttöä säätelevänä tekijänä -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: apulaisprof. Elina Haavio-Mannila (puheenjohtaja), LL Marja-Liisa Honkasalo (projektin tutkija), VTL Juha Partanen, FK Timo Partanen ja LKT Kari Poikolainen.

Alkoholitutkimusaineistojen tilastollisten analyysimenetelmien kehittäminen -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: apulaisprof. Anders Ekholm (puheenjohtaja), VTK Timo Alanko (projektin tutkija), VTL Juha Partanen ja VTK Seppo Pöntinen.

Päihdehuollon asiakkaan hoitosuunnitelma ja sen toteutuminen -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: apulaisprof. Kai Sievers (puheenjohtaja), prof. Matti Hakama, VTT Lasse Murto, dos. Klaus Mäkelä sekä projektin tutkijat Rauno Mäkelä ja Anja Sirén.

Asuntola, alkoholi ja väkivalta -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: VTL Patrik Törnudd (puheenjohtaja), HuK Heikki Katajisto (projektin tutkija) ja dos. Klaus Mäkelä.

SAK:n elämäntapakurssikokeilun evaluaation tukiryhmän kokoonpano: prof. Annika Takala (puheenjohtaja), VTL Marja Holmila (projektin tutkija), VTT Jorma Kalela, HuK Heikki Katajisto (projektin tutkija), VTL Juha Partanen, toimitsija Pekka Sarkkinen ja VTT Paavo Uusitalo.

Valtio ja alkoholiehtoisten hoitopalvelujen kehitys 1950-1980 -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: prof. Erik Allardt (puheenjohtaja), tri Heikki Koski, tri Matti Mikkola, prof. Jorma Sipilä ja VTK Jukka-Pekka Takala (projektin tutkija).

Nuorisoryhmät ja alkoholi -tutkimuksen tukiryhmän kokoonpano: tri Katarina Eskola (puheenjohtaja), prof. Erik Allardt, VTK Tommi Hoikkala (projektin tutkija), VTL Juha Partanen ja tri Vappu Taipale.

T u t k i m u s t o i m i n t a

Säätiön ohjelmaan sisältyvät tutkimussopimukset ovat kehittyneet seuraavasti:

- 057 Alkoholin vaikutus keskushermoston solukalvojen rakenteisiin. Tutkimuksen kokeellinen osa on tehty. Osia tuloksista on julkaistu pro gradu -tutkielmina. Loppuyhteenveto on kirjoittamatta. Tutkija: Pekka Virtanen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 058 Suomen raittiusliike 1890-luvulta kieltolain toteuttamiseen saakka. Vuoden 1983 aikana ovat käsikirjoituksen pääosat valmistuneet. Erillisjulkaisuna on ilmestynyt yksi artikkeli. Tutkija: Irma Sulkunen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 065 Pohjoismainen alkoholikysely. Tutkimus on yhteispohjoismainen tutkimus, joka kartoittaa juomatapoja, alkoholisasenteita ja alkoholin käytön seurauksia sekä niiden välisiä yhteyksiä eri maissa. Vuonna 1979 kerättiin Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa kyselyaineisto, joka perustui kussakin maassa 20-60-vuotiasta väestöä edustavaan 3.000 hengen otokseen. Kertomusvuoden aikana valmistui käsikirjoituksia pohjoismaisista asennevertailuista, raittiista ja suurkuluttajista ja kulutuksen rakenteesta väestöryhmittäin. Pohjoismainen alkoholikysely kuuluu Pohjoismaisen päihdetutkimuslautakunnan ohjelmaan. Suomesta tutkimusryhmään kuuluvat Klaus Mäkelä, Alkoholitutkimussäätiö ja Jussi Simpura, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 070 Alkoholi ja arkipäivä. Tutkimuksessa tarkastellaan juomisen sosiaalisten merkitysten historiallista muutosta. Tutkimuksessa hahmotellaan yhtäältä laajaa antropologis-historiallista perspektiiviä juomiseen ja humalaan ja toisaalta niitä juomiseen ja humalaan liittyvien sosiaalisten merkitysten muutoksia, jotka liittyvät kapitalismin läpimurtoon ja sen tuottamiin kulttuurisiin muutoksiin. Tutkimuksen loppuraportti hyväksyttiin lisen-siaattityönä nimellä "Humalan historia" keväällä 1983. Tutkija: Pasi Falk, Alkoholitutkimussäätiö.

- 071 Alkoholivalistustutkimus. Alkoholitutkimussäätiön tutkijat Marja Holmila ja Matti Piispa lopettivat työnsä projektissa vuoden 1981 lopussa. Projektin loppuraportti on työn alla. Tutkijat: Marja Holmila, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos ja Matti Piispa, Alkoholitutkimussäätiö.
- 072 Työn ja työolosuhteiden merkitys työntekijöiden alkoholinkäyttöä säätelevänä tekijänä. Kertomusvuoden kuluessa on laadittu yhteenvetoartikkeli projektin puitteissa suoritetusta tutkimustyöstä. Projekti on päättynyt. Tutkija: Marja-Liisa Honkasalo, Alkoholitutkimussäätiö.
- 073 Alkoholitutkimusaineistojen tilastollisten analyysimenetelmien kehittäminen. Kertomusvuonna on valmistunut yksi artikkeli ja konferenssiesitelmä, jonka artikkeliversio on tekeillä. Tutkimussopimus on kattanut neljän kuukauden työskentelyn vuonna 1983. Tutkija: Timo Alanko, Alkoholitutkimussäätiö.
- 074 Päihdehuollon asiakkaan hoitosuunnitelma ja sen toteutuminen. Tutkimus on ollut päätoimisesti käynnissä puolet kertomusvuodesta eli 1.7. - 31.12.1983. Projekti on raportointivaiheessa. Juomistavoitteen määrittelemiseen hoidossa liittyvää problematiikkaa on käsitelty neljässä artikkelissa ja kolmessa kongressi- tai seminaariesitelmässä. Lisäksi on kiinnitetty huomiota hoitosuunnitelman sisältöön ja tavoitteiden asetteluun sekä tavoitteiden ja keinojen väliseen suhteeseen. Tavoitteiden ja keinojen välinen ristiriita on problematisoinut myös kokonais- kuntoutusajatuksen ja sektoreittaisen lähestymistavan. Aiheesta on laadittu artikkeli ja kolme seminaariesitelmää. Tutkijat: Anja Sirén ja Rauno Mäkelä, Tampereen yliopiston kansanterveystieteen laitos.
- 075 Asuntola, alkoholi ja väkivalta. Tutkimus keskittyy asuntolaväen valikoitumiseen ja marginalisoitumiseen Helsingissä. Asuntolaväki on osa liikkuvaa työvoimaa, joka on herkästi reagoinut työvoiman kysynnän alueellisiin ja ammatillisiin muutoksiin. Tutkimuksen pääraportti ilmestyi artikkelina. Tutkimus on saatettu loppuun. Tutkija: Heikki Katajisto, Alkoholitutkimussäätiö.

- 079 Keskiolutmarssi. Tutkimuksessa kartoitettiin syyskuussa 1980 Helsingissä järjestetyn ns. keskiolutmarssin ja siihen osallistuneiden taustaa ja tavoitteita. Käsikirjoitus on viimeistelyvaiheessa. Tutkija: Hannu Mäkinen, Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitos.
- 080 Epäterveellisen alkoholin käytön indikaattorit. Kyselyn ja päiväkirjan avulla saatujen alkoholin käyttötietojen vertailut on raportoitu suomeksi Sosiaalilääketieteellisessä Aikakauslehdessä ja englanniksi Drug and Alcohol Dependence -lehdessä vuoden 1983 aikana. Alkoholin käytön ja biologisten indikaattorien välisiä yhteyksiä koskeva englanninkielinen käsikirjoitus on valmistunut ja tarjottu julkaistavaksi. Tutkimus on päättynyt. Tutkijat: Kari Poikolainen, Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos ja Päivi Kärkkäinen, Töölön A-klinikka.
- 082 Norja-Suomi hintavertailu. Tutkimuksen tulokset on julkaistu artikkelissa "Om läkemedelspris och priskontrollen för de läkemedel som marknadsförs i Finland och Norge", Svensk Farmaceutisk Tidskrift (painossa). Tutkimus on päättynyt. Lääkkeiden statuksen muutosten vaikutukset kulutukseen. Tarkoituksena on selvittää mitä vaikutusta psyykenlääkkeiden statusmuutoksella (esim. käsikauppalääkkeen muuttuminen reseptilääkkeeksi tai lääkkeen siirtyminen tavalliselta reseptiltä huumausainereseptille) on lääkkeen myyntiin ja markkinakäytäytymiseen. Tutkimus on puhtaaksikirjoitusvaiheessa. Tutkija: Ilpo Koskikallio, Alkoholitutkimussäätiö.
- 083 Viritysteoria ja sukupuolten väliset erot alkoholin psykologisissa vaikutuksissa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää naisten ja miesten eroja alkoholin ja alkoholioidotusten vaikutuksissa sekä juomiseen liittyvissä merkityksissä. Kertomusvuoden aikana on kartoitettu sana-assosiaatiotestiä käyttäen miesten ja naisten alkoholiin, eri elämäntilanteisiin ja sosiaalisen kanssakäymisen muotoihin liittämiä merkityksiä sukupuolelle tyypillisten humala- ja juomisodotusten kannalta. Tutkija: Kirsti Määttänen, Alkoholitutkimussäätiö.

- 084 SAK:n elämäntapakurssikokeilun evaluaatio. SAK yhdessä Metallityöntekijöiden liiton, Paperiliiton ja Tekstiili- ja vaateustyöläisten liiton kanssa järjestää kaksivuotisen elämäntapakurssikokeilun, jonka tarkoituksena on etsiä niitä kollektiivisen toiminnan muotoja, joilla ammattiosastot voisivat paremmin vaikuttaa jäsentensä elämäntapaan, siis lisätä työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia oman elämänsä kulkuun. Kokeiluun osallistuu nelisenkymmentä työntekijää Lahdesta, Raumalta, Tampereelta ja Valkeakoskelta. Kurssilaiset kokoontuvat kahdesti vuodessa yhteiselle kurssille, jolla pyritään yhdistämään asiantuntijoiden makrotieto kurssilaisten omaan paikkakunta- ja työpaikkatuntemukseen ja näin aikaansaamaan kollektiivista toimintaa. Ensimmäinen kurssikerta pidettiin keväällä 1982 ja viimeinen syksyllä 1983. Tämän lisäksi kurssilaiset ovat kokoontuneet paikkakunta-kohtaisiin tapaamisiin. Kokeilua käsittelevä tutkimusraportti on työn alla. Tutkijat: Marja Holmila, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos ja Heikki Katajisto, Alkoholitutkimussäätiö.
- 085 Viritysteoria ja alkoholin psykologiset vaikutukset. Kognitiivis-emotionaalisen toiminnan tarkastelua. Tutkimuksessa selvitetään kokeellisen ja kokemuksellisen aineiston avulla alkoholin käytön ja luovan toiminnan suhteita. Kokeet on tehty vuosina 1981-1982, kokemuksellinen aineisto taas kerättiin suomalaisten kirjailijoiden haastatteluista. Kertomusvuonna on analysoitu ja raportoitu näitä aineistoja. Tutkija: Anja Koski-Jännes, Alkoholitutkimussäätiö.
- 086 Alkoholin suurkuluttajat. Tutkimuksissa on keskitytty alkoholin suurkuluttajien varhaistoteamiseen. Jatkuva alkoholinkäyttö johtaa alkoholin aineenvaihdunnan kliintymiseen. Tämä puolestaan heijastuu alkoholin palaessa kohonneena veren etikkahappopitoisuutena. Tämän uuden, alkoholin suurkulutusta heijastavan biokemiallisen markkerin herkkyyttä ja luotettavuutta on pyritty edelleen karakterisoimaan. Tutkijat: Mikko Salaspuro, Ulla-Mari Korri ja Hannu Nuutinen, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, Alkoholisairauksien tutkimusyksikkö.

- 089 Valtio ja alkoholiehtoisten hoitopalvelujen kehitys 1950-1980. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää alkoholiin liittyvien hoitopalvelujen kehitystä Suomessa valtion tehtävien näkökulmasta. Kertomusvuoden aikana on haastateltu pariakymmentä asiantuntijaa alkoholihuollossa, päihtyneiden käsittelyssä ja terveysviranomaisten alkoholiin liittyvissä tehtävissä tapahtuneista muutoksista. Puhelinhaastatteluin on kartoitettu päihdehuoltoa eräissä kunnissa, joista muutama otetaan tarkemman tutkimuksen kohteeksi. Tutkimuksen teoreettista osaa on kehitelty kertomusvuoden aikana kahdessa esitelmässä. Tutkija: Jukka-Pekka Takala, Alkoholitutkimussäätiö.
- 090 Kristillisten järjestöjen asuntola- ja hoitokotitoiminnan sisältö ja tavoitteet päihdehuollossa. Tutkimuksessa selvitettiin ensin näkin alkoholismin uskonnollisia selitystekijöitä. Toiseksi tutkija kehitti kristillisen päihdehuollon teoreettista pohjaa karitatiivisten ja soteriologisten mallien pohjalta. Samalla suoritettiin menetelmien vertailua muuhun päihdehuoltoon ja AA:n ideologiaan. Kolmanneksi tutkija vieraili kristillisten päihdehuoltajärjestöjen 53:ssa asuntola- ja hoitokotiyksikössä ja suoritti kvantitatiivisen tasoselvityksen niiden fyysisestä ympäristöstä, henkilökunnasta, harrastus- ja työtoiminnasta, terveys-, sosiaali- ja terapiapalveluista sekä sielunhoidon ja muun uskonnollisen toiminnan järjestämisestä. Laitoskäynteihin liittyi myös pienehkö asiakashaastattelu. Tutkimuksen tuloksista on ilmestynyt kirja sekä muutamia artikkeleita. Tutkimus on päättynyt. Tutkija: Jorma Niemelä, Alkoholitutkimussäätiö.
- 091 Lähiöravintolatutkimus. Projekti koostuu useista tapaustutkimuksista, joissa otetaan eri näkökulmia lähiöravintoloihin ja niiden ympärillä olevien lähiöiden elämään. Osallistuvan havainnoinnin ja ryhmäkeskustelujen avulla on tutkittu miesten muodostamia lähiöravintoloiden osakulttuureja. Vaimoja ja eronneita naisia on haastateltu, vaikka he eivät kävisikään lähiöravintolassa sekä haastateltu ja havainnoitu ravintolassa. Lähiön asujamista on haastateltu kerrostaloissa. Ravintolohenkilökunta, tarjoilijat ja portierit, ovat olleet tutkimuksen

kohteena, osana lähiöravintolan miljöötä ja eri asiakasryhmien silmin nähtynä. Keskusteluun on osallistunut myös levyauto-maatti; suosituimmista lähiöravintolaiskelmistä on koottu aineisto, jonka sisältöä analysoidaan. Osatutkimusten sisältö kuvaa sitä, miten lähiön ihmisten työ, perhe-elämä ja alkoholinkäyttö nivoutuvat kokonaisuudeksi. Keskeisimmäksi jännitteeksi on noussut avioliitto ja alkoholinkäyttö: naisten ja miesten muuttuvat suhteet ja muutoksen ilmeneminen lähiöravintoloiden elämässä. Nämä osatutkimukset on tehty Tampereella. Helsinkiläisissä lähiöravintoloissa koottua havaintoaineistoa on myös käytetty hyväksi. Tutkijat: Ritva Nätkin ja Pertti Alasuutari, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos sekä Pekka Sulkunen, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 092 Äidin alkoholinkäyttö ja lapsen terveys ja kehitys. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitä lapseen kohdistuvia biologisia, psykologisia ja sosiaalisia vaikutuksia äidin alkoholinkäytöllä on todettavissa eri tyyppisissä alkoholinkuluttajaryhmissä. Kaksi pilottitutkimusta on suoritettu vuonna 1983. Tutkija: Kalle Rovamo, Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos.
- 093 Nuorisoryhmät ja alkoholi. Tutkimuksen tavoitteena on nuorten alkoholin käytön merkitysten kuvaaminen ja erittely nuorisokulttuurisena ilmiönä. Aineisto hankitaan havainnoiden ja teemahaastatteluin. Tutkimuksessa on siirrytty vuoden kuluessa yleisluontoisesta havainnoinnista haastatteluvaiheeseen Helsingin kantakaupungin eräiden alueiden nuorten parissa. Tutkimus on keskeytynyt 1.9.1983 - 31.12.1984 väliseksi ajaksi. Tutkija: Tommi Hoikkala, Alkoholitutkimussäätiö.
- 094 Alkoholin kulutus ja alkoholipolitiikka Ranskassa. Tutkimuksen tarkoitus on kuvata Ranskan alkoholin kulutuksen ja alkoholipolitiikan kehitystä toisen maailmansodan jälkeen. Aineistoina käytetään tilastoja ja aikaisempia tutkimuksia, ranskalaisia elokuvia ja dokumenttimateriaalia. Tavoitteena on selvittää, miksi alkoholinkäyttö vähenee Ranskassa samanaikaisesti kun

se lisääntyy useimmissa muissa maissa. Tutkimus suoritetaan yhteistyössä Centre de recherche en sociologie de la santé -tutkimuslaitoksen kanssa. Vuoden 1983 aikana on tutkimusta käsitelty kahdessa kokouksessa, joista ensimmäinen järjestettiin Pariisissa kesäkuussa ja toinen Helsingissä lokakuussa. Projektin suomalainen tutkija on Pekka Sulkunen, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 095 Alkoholinkäyttö ja raskaus. Tutkimus käynnistyi 1.3.1983. Äitiysneuvoloissa aloitettiin pilottitutkimus, jossa kerätään tiedot noin 1.200 helsinkiläiseltä odottavalta äidiltä raskaudenaikaisesta alkoholinkäytöstä. Runsaasti alkoholia raskauden aikana käyttävien naisten neuvonta ja seuranta suoritetaan henkilökohtaisesti Naistenklinikalla tutkijan toimesta. Kymmenen kuukauden kuluessa on saatu tiedot kolmenkymmenen riskiryhmään kuuluvan äidin raskaudesta. Tutkimus jatkuu, ja tulosten analysointi on valmistella. Tutkijat: Erja Halmesmäki ja Olavi Ylikorkala, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, I naistentautien ja synnytysklinikka.
- 096 Perhe alkoholinkäytön säätelijänä. Suomalais-neuvostoliittolaisena vertailevana yhteistutkimuksena toteutetaan alkoholinkäytön ja perheen sisäisten suhteiden yhteyksiä kartoittava haastattelututkimus Helsingissä ja Moskovassa. Kesällä 1983 tehtiin Helsingissä ja Moskovassa esihaastattelut. Syksyllä oli Moskovassa projektin seminaari, jossa pidettiin perhesosiologisia esitelmää ja viimeisteltiin haastattelulomaketta. Haastattelut käynnistyvät Suomessa vuoden 1984 alussa. Tilastokeskus suorittaa aineistonkeruun. Tutkija: Marja Holmila, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 097 Alkoholi, psyykenlääkkeet ja sydän. Kolmivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkija: Antti Suokas, Alkoholitutkimus-säätiö.

- 098 Alkoholin suurkuluttajan avioelämä. Kolmivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkija: Pertti Alasuutari, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos.
- 099 Alkoholistin vaimo. Tutkimus naisten suhteesta alkoholikulttuuriin. Kolmivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkija: Ritva Nätkin, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos.
- 100 Naisten humala ja miesten humala. Sukupuolierot alkoholin psyykkisissä vaikutuksissa ja juomisen merkityksissä. Kolmivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkija: Kirsti Määttänen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 101 Kognitiivinen käyttäytymisterapia alkoholiongelmisten hoitokeinona. Yksivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkija: Anja Koski-Jännes, Alkoholitutkimussäätiö.
- 102 Maatalouskysymys ja alkoholin tuotanto. Kolmivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkijat: Timo Kortteinen, Leo Granberg ja Ilkka Alanen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 103 Veren asetaattipitoisuus alkoholin suurkulutuksen osoittajana. Kaksivuotinen projekti käynnistyy 1.1.1984. Tutkijat: Ulla-Mari Korri ja Mikko Salaspuro, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, Alkoholisairauksien tutkimusyksikkö.

A p u r a h a t

Vuoden aikana maksettiin apurahoja seuraavasti: aikaisempiin päätöksiin perustuvat tutkimussopimusapurahat 638.926 markkaa, vuoden aikana myönnetyt ja maksetut tutkimussopimusapurahat 138.289 markkaa sekä vuoden aikana myönnetyt ja maksetut varsinaiset apurahat 360.000 markkaa. Valtaosa apurahoista myönnettiin syksyllä tapahtuneen haun perusteella. Tällöin käsiteltiin 50 hakemusta, ja apuraha myönnettiin 25 hakijalle.

Varsinaiset apurahat:

FM Matti Aalto 11.000 mk (Heikki Wariksen apuraha):

Alkoholismi sosiaalisen oppimisteorian valossa

LL Esa Ahonen 10.000 mk:

Alkoholin ja beetasalpaajalääkityksen erillis- ja yhteisvaikutukset verenkierron säätelyheijasteisiin

LitL Seppo Forsberg 18.900 mk:

Alkoholistien kuntoutuskokeilu ja sen seurantatutkimus

Dos. Martti Grönfors ja DI Olli Ståhlström 40.000 mk:

Homoseksuaalisuus Suomessa

Prof. Pertti Hemánus 11.000 mk:

Uusmoralismi, alkoholi ja joukkotiedotus

FK Leena Hilakivi ja dos. Dag Stenberg 20.400 mk:

Aktiivisen unen rooli alkoholin juomisessa

LKT Pekka Jalovaara ja LK Juhani Rämö 45.000 mk:

Ruokavalion ja alkoholin vaikutukset haimaan ja kokeelliseen haimatulehdukseen

Dos. Antero Kesäniemi 30.000 mk:

Asetaldehydin modifioimat proteiinit alkoholisteilla

LL Raimo Kettunen, LKT Jouni Timisjärvi ja LKT Pekka Saukko
11.000 mk:

Sydänkuoleman mekanismi kokeellisessa alkoholimyrkytyksessä

Dos. Jahangir Khawaja 20.000 mk:

The influence of perinatal exposure to ethanol on cerebral proteins and RNA

FM Risto Kiviluoto ja opett. Marja Mikkonen 5.000 mk:

Vanhempien alkoholinkäytön yhteydet lasten psyykkisiin häiriöihin.
Tutkimus Ruotsin suomalaisista siirtolaislapsista Södertäljessä

LKT Markku Kupari ja dos. Markku Nieminen 40.000 mk:

Alkoholistin sydän

FT Ralf Lindman 15.000 mk:

Vertaileva tutkimus alkoholijuomia ja niiden käyttöä koskevista odotuksista eri kulttuureissa

Dos. Iikka Mäntylä 10.000 mk:

Viinanpolitto Suomessa vapaudenaikana

LKT Kari Poikolainen 2.700 mk:

Rajun alkoholinkäytön mittaaminen: kahden kyselyn vertailu

FT Reeta Pösö 15.000 mk:

Krooninen alkoholikäsitteily ja lysosomit

Dos. Juha Risteli ja LK Onni Niemelä 25.000 mk:

Tyyppin III kollageenin muutokset alkoholin aiheuttamissa maksasairauksissa

Dos. Marja-Riitta Taskinen ja prof. Esko Nikkilä 30.000 mk:

Alkoholi ja veren lipoproteiinit

Tutkimussopimusapurahat:

Syksyn hakukierroksen perusteella päätettiin myöntää tutkimussopimusapurahoja vuodeksi 1984 seuraavasti:

YK Pertti Alasuutari 76.836 mk:

Alkoholin suurkuluttajan avioelämä

LL Ulla-Mari Korri ja prof. Mikko Salaspuro 61.324 mk:

Veren asetaattipitoisuus alkoholin suurkulutuksen osoittajana

VTK Timo Kortteinen, VTK Leo Granberg ja YL Iikka Alanen 112.077

mk:

Maatalouskysymys ja alkoholin tuotanto

VTL Anja Koski-Jännes 50.136 mk:

Kognitiivinen käyttäytymisterapia alkoholiongelmaisten hoitokeinona

FK Kirsti Määttänen-Kyntäjä 59.316 mk:

Naisten humala ja miesten humala. Sukupuolierot alkoholin psyykkisissä vaikutuksissa ja juomisen merkityksissä

YK Ritva Nätkin 89.536 mk:

Alkoholistin vaimo. Tutkimus naisten suhteesta alkoholikulttuuriin

LL Antti Suokas 56.324 mk:

Alkoholi, psyykenlääkkeet ja sydän

M u u t o i m i n t a

Muu toiminta kotimaassa

Klaus Mäkelä oli kertomusvuoden ajan Sosiologia-lehden päätoimittaja.

Klaus Mäkelä oli kertomusvuoden ajan A-klinikkasäätiön valtuuskunnan jäsen.

Juha Partanen oli kertomusvuoden ajan jäsen ja Marja-Liisa Honkasalo ja Klaus Mäkelä pysyviä asiantuntijoita päihdeasiain neuvottelukunnassa.

Kertomusvuoden esitelmistä ja kokouksista mainittakoon:

Marja Holmila esitelmöi aiheesta Mitä on elämäntapa Suomen Rattiusjärjestöjen Liiton elämäntapaseminaarissa Helsingissä 3. - 4.2.1983.

Jorma Niemelä piti esitelmän kristillisten päihdehuoltojärjestöjen toiminnasta Kuopion lääninhallituksen päihdehuollon päivillä Siitinjärvellä 17.2.1983.

Kirsti Määttänen piti esitelmän sosiaalisen kanssakäymisen muodoista ja hoivaamisesta Westermarck-seuran sosiologipäivillä Helsingissä 11. - 12.3.1983. Samassa tilaisuudessa esitelmöi myös Klaus Mäkelä aiheesta Yhteiskunnallinen työ ja sen jakaminen.

Klaus Mäkelä esitelmöi hyvinvointivaltion kriisistä ja juupoista A-klinikoiden ja nuorisoasemien johtajien kokouksessa Hämeenlinnassa 21. - 22.3.1983.

Anja Koski-Jännes piti 24.3.1983 luennon Viritysteoria ja sen suhde tietoiseen ja tiedostamattomaan toiminnan säätelyyn Helsingin yliopistossa. Luento oli osa tietoisuutta ja alitajuntaa koskevaa luentosarjaa.

Jorma Niemelä luennoi Kristillisten kriminaali- ja päihdehuoltojärjestöjen asuntola- ja hoitokotipalveluista Pelastusarmeijan vankilalähetysseminaarissa Sipoossa 27.5.1983.

Marja-Liisa Honkasalo esitelmöi naisten muuttuvasta alkoholinkäytöstä Naisten Raittiuskeskuksen koulutuspäivillä Lahdessa 13. - 14.8. 1983.

Marja Holmila piti esitelmän aiheesta SAK:n elämäntapaprojekti ja Klaus Mäkelä aiheesta elämäntapanäkökulma ja hoitotutkimukset sosiaalihuollon symposiumissa Elämäntavan muutos ja päihteet, joka pidettiin Helsingissä 5. - 6.9.1983. Samassa symposiumissa piti Pertti Alasuutari esitelmän aiheesta Miehisen juomisen merkitysrakenne ja Ritva Nätkin aiheesta Lähiöravintola ja perhe - naisnäkökulma.

Rauno Mäkelä piti esitelmän aiheesta Kohtuujuominen tavoitteena - todellisuutta vai utopiaa Päihdehuollon lääkärit ry:n kokouksessa Järvenpään sosiaalisairaalassa 8.9.1983.

Jorma Niemelä piti esitelmän Sininauhaliitto ry:n järjestämässä maaseudun hoitokotien neuvottelupäivillä Kristillisen päihdehuollon hoitomenetelmistä Hattulassa 8.9.1983.

Klaus Mäkelä piti esitelmän naiskulttuurin käsitteestä Westermarckseuran Helsingin paikallisosastossa 14.9.1983.

Klaus Mäkelä osallistui Työturvallisuuskeskuksen päihderyhmän yhteistyöseminaariin 10 vuotta hoitoonohjausta Hanasaaren kulttuurikeskuksessa 15.9.1983.

Marja-Liisa Honkasalo puhui työstä ja alkoholinkäytöstä tutkimuskirjallisuuden valossa Yleisradiossa 17.9.1983.

Rauno Mäkelä piti esitelmän aiheesta Onko kohtuus kohtuutonta? Pohdiskelua hoidon tavoitteista A-kiltatoiminnan kehittämisseminaarissa Aulangolla 17.9.1983.

Jorma Niemelä luennoi kristillisen päihdehuollon laajuudesta ja hoitomenetelmistä Lähetysnuoret ry:n päihdehuollon päivillä Siuntiossa 17.9.1983.

Tommi Hoikkala piti A-klinikkasäätiön nuorisoasemien johtajien päivillä Helsingissä 26.9.1983 esitelmän aiheesta Nuoriso ja yhteiskunta-kehitys.

Rauno Mäkelä esitelmöi A-klinikkatoiminnan hoitoideologiasta Helsingin A-klinikan koulutuskokouksessa 13.10.1983.

Jorma Niemelä piti esitelmän Valtavan toteutuminen kristillisten päihdehuoltojärjestöjen osalta Sininauhaliitto ry:n syyskokouksessa Helsingissä 15.10.1983.

Marja-Liisa Honkasalo piti esitelmän aiheesta Valta, oireet ja naisen humala Suomen Akatemian järjestämässä Nainen ja työ -tutkijaseminaarissa Tvärminnessä, Espoossa 20. - 22.10.1983.

Jorma Niemelä piti alustuksen Kristillisen päihdehuollon sisältö Sosiaalipolitiikan päivien PAV-tutkimustyöryhmässä Jyväskylässä 21.10.1983.

Jukka-Pekka Takala piti esitelmän aiheesta Valtio ja päihdehuolto: lähtökohtia tutkimukselle Sosiaalipoliittisen yhdistyksen päihdehuolto-tutkimuksen ryhmässä Jyväskylässä 22.10.1983.

Anja Koski-Jännes esitelmöi alkoholista ja luovuudesta Radio- ja televisiotoimittajien liiton kurssilla Espoossa 31.10.1983.

Jorma Niemelä piti juhlaesitelmän asuntolatoiminnan tulevaisuuden näkymistä Helsingin Vieraskoti ja Yömaja -yhdistyksen 100-vuotisjuhlassa Helsingissä 2.11.1983.

Jorma Niemelä piti luennon Kristen rusvård i dag, kartläggning av dagens situation, KRAN rf:n seminaarissa Helsingissä 3.11.1983.

Marja Holmila piti luennon toimintatutkimuksesta Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitoksella 18.11.1983.

Anja Koski-Jännes piti alustuksen aiheesta Alkoholit ja kirjallinen luovuus Kulttuurityöntekijöiden liiton jäsenille Helsingissä 21.11.1983.

Anja Sirén ja Rauno Mäkelä pitivät esitelmän A-klinikka-asiakkaan hoitosuunnitelmasta A-klinikkasäätiön tutkimusseminaarissa Helsingissä 1.12.1983.

Marja-Liisa Honkasalo piti esitelmän aiheesta Valta ja koettu terveys - funktionalistinen näkökulma Sosiaalilääketieteen yhdistyksen järjestämällä Terveyden sosiologian päivillä Helsingissä 7. - 8.12.1983.

Rauno Mäkelä piti esitelmän aiheesta Yksilöstä systeemiin A-klinikkasäätiön järjestämässä katkaisuhoidoseminaarissa Aulangolla 9.12.1983.

Tommi Hoikkala piti Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen järjestämässä Vankeinhoitolaitoksen virkahenkilöiden koulutusseminaarissa Helsingissä 13.12.1983 esitelmät aiheista Nuorisokulttuuri sosiaalhistoriana ja käsitehistoriana sekä Nuorten kulttuurin yhteiskunnallisista ehdoista.

Heikki Katajisto on esitellyt SAK:n elämäntapakurssikokeilua kertomusvuoden aikana kymmenessä ammattiyhdistysliikkeen eri tilaisuudessa.

Kansainvälinen yhteistyö

Pohjoismainen päihdetutkimuslautakunta (NAD) jatkoi toimintaansa Helsingissä. Suomalaiset jäsenet lautakunnassa vuonna 1983 olivat Kettil Bruun, Usko Puustinen ja Esa Österberg; varamiehinä olivat Kari Poikolainen, Leo Hirvonen ja Jarkko Eskola. Lautakunnan puheenjohtajana toimi tutkija Ole-Jørgen Skog Norjasta. Lautakunnalla oli kertomusvuoden aikana kolme kokousta. Projektisihteerinä on syyskuun alusta toiminut Tommi Hoikkala.

Lautakunta on kuluneen vuoden aikana toiminut mm. seuraavilla aloilla:

1. Yhteispohjoismainen alkoholihaittatutkimus (SAS, Samnordiska alkoholskadeundersökningen). Projektin koordinaattoreina ovat Salme Ahlström ja Esa Österberg.
2. Yhteispohjoismainen alkoholikysely (POHJA, Nordiska alkoholenkäten). Projektissa ovat mukana mm. Klaus Mäkelä ja Jussi Simpura.
3. Lautakunta järjesti kurssin "Alkohol och samhälle" yhteistyössä Pohjoismaisen terveydenhoitokorkeakoulun kanssa 24.1. - 3.2.1983 Göteborgissa. Kurssin valmisteluista vastasivat Kettil Bruun ja Tommi Hoikkala. Kurssilla esitelmöivät mm. Tommi Hoikkala, Marja Holmila ja Pekka Sulkunen.
4. Lautakunta järjesti tutkijaseminaarin "Alkohol och massmedia" 5. - 6.9.1983 Tukholmassa. Seminaarissa esitelmöivät mm. Tommi Hoikkala ja Heikki Katajisto.
5. Kuluneen vuoden aikana aloitti työskentelyn projektiryhmä, joka työstää yhteispohjoismaisen antologian aiheesta naiset ja alkoholi. Ryhmän suomalaiset jäsenet ovat Marja-Liisa Honkasalo ja Margaretha Järvinen.

Klaus Mäkelä nimitettiin jäseneksi Ruotsin sosiaaliministeriön asettamaan työryhmään Arbetsgruppen för utvärdering av lördagsstängda systembutiker.

WHO:n kanssa yhteistyö on jatkunut monella tasolla. Klaus Mäkelä kuuluu jäsenenä WHO:n asiantuntijaelimeen Expert Advisory Panel on Drug Dependence and Alcohol Problems. Klaus Mäkelä piti esitelmän aiheesta Alcohol policies: the lessons of the postwar period

and emergent issues ja Pekka Sulkunen aiheesta International aspects of the prevention of alcohol problems WHO:n Euroopan aluetöimiston järjestämässä symposiossa European Symposium on Control of Alcohol Consumption, Paris, 7 - 10 June 1983.

Salme Ahlström valittiin ICAAn johtokuntaan, joka piti kertomusvuoden aikana kaksi kokousta, Zagrebissa 25.6. ja Osllossa 8. - 9.10.1983.

ICAA:n epidemiologiasektion kokous pidettiin Padovassa, Italiassa 20. - 24.6.1983. Kokouksessa pitivät esitelmän säätiön ohjelmaan kuuluvista tutkimuksista Salme Ahlström, Timo Alanko, Anja Koski-Jännes, Klaus Mäkelä, Kirsti Määttänen, Kari Poikolainen, Jussi Simpura, Jukka-Pekka Takala ja Esa Österberg.

ICAA järjesti 29th International Institute on the Prevention and Treatment of Alcoholism -konferenssin 29. - 30.6.1983 Zagrebissa Jugoslaviassa. Säätiön ohjelmaan kuuluvista tutkimuksista pitivät konferenssissa esitelmän Salme Ahlström, Marja Holmila ja Esa Österberg.

Klaus Mäkelä toimi International Group for Comparative Alcohol Studies -ryhmän koordinaattorina ja Pekka Sulkunen ja Esa Österberg toimittivat ryhmän jäsentiedotetta.

Suomen ja Yhdysvaltojen sosiaali- ja terveysministeriöiden edustajat allekirjoittivat syksyllä 1982 yhteistoiminta-asiakirjan. Alkoholinkäyttöä koskeissa yhteistoiminta-asioissa Suomen yhdyshenkilöiksi on nimetty Usko Puustinen sosiaali- ja terveysministeriöstä ja Klaus Mäkelä Alkoholitutkimussäätiöstä. Yhdysvaltojen yhdysmies on Leland H. Towle (NIAAA). Alkoholitutkimussäätiön ja NIAAA:n välinen yksityiskohtainen yhteistoimintaohjelma vahvistettiin syksyllä 1983.

Leo Hirvonen perehtyi heinäkuussa Toronton Addiction Research Foundationin toimintaan.

Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos järjesti Alkon koulutuskeskuksessa Helsingissä 10. - 11.10.1983 säätiön ohjelmaan kuuluvaan suomalais-ranskalaiseen yhteisprojektiin liittyvän seminaarin Cinéma, sociologie, boisson.

Pekka Sulkunen piti esitelmän aiheesta L'ivresse dans les films populaires finlandais Université de Paris I -yliopiston järjestämässä kollokviossa Représentations de l'alcool et l'alcoolisme dans le cinéma français, les 6 et 7 juin, 1983. Klaus Mäkelä osallistui kollokviioon.

Suomalais-neuvostoliittolainen vertaileva tutkimus "perhe alkoholin-käytön säätelijänä" piti projektikokouksen ja seminaarin Moskovassa 24. - 28.10.1983. Suomesta seminaariin osallistulvat Pertti Alasuutari, Merja Kinnunen, Elina Haavio-Mannila, Marja Holmila, Ritva Nätkin ja Pekka Sulkunen. Kokouksen rahoitti Suomen ja Neuvostoliiton TT-komitea.

Muista esitelmistä ja kokouksista mainittakoon:

Marja-Liisa Honkasalo piti esitelmän aiheesta Kvinnan och missbruket av alkohol. En forskningsöversikt Pohjoismaiden Ministerineuvoston järjestämässä seminaarissa "Nordisk Konferens för Narkomanvårds-personal" Stenhamrassa Ruotsissa 31.5. - 1.6.1983.

Marja-Liisa Honkasalo piti esitelmän Kvinnornas livssituation, psykosomatiska hälsa och bruket av alkohol 9. pohjoismaisessa sosiaali-lääketieteen konferenssissa Reykjavikissa 2. - 4.6.1983.

Jorma Niemelä osallistui Nordisk Edruskapskonferanse -seminaariin Osllossa 30.9. - 2.10.1983.

Tommi Hoikkala piti esitelmän Göteborgissa 7.10.1983 Pohjoismaiden terveydenhoitokorkeakoulun Socialmedicin och preventiv medicin -kurssilla aiheesta Upplysningens grenser.

Teuvo Peltoniemi oli maaliskuussa 1983 tutustumassa Berkeleyn alkoholitutkimuskeskuksen alkoholia ja perheväkivaltaa koskevaan tutkimukseen.

Pekka J. Karhunen piti esitelmän Roomassa 28. - 30.3.1983 pidetyssä Euroopan toksikologisen yhdistyksen 24. kongressissa.

Henrik Wallgren toimi sektion puheenjohtajana konferenssissa International Conference on Pharmacological Treatments for Alcoholism: Looking to the Future, 28-31 March 1983, Institute of Psychiatry, University of London.

Matti Hillbom, Iikka Lehtinen ja Reeta Pösö osallistuivat Kööpenhaminassa 17. - 20.4.1983 pidettyyn XIV Annual Nordic Meeting on Biological Alcohol Research -kokoukseen ja esittelivät siellä tutkimuksiaan.

Klaus Mäkelä ja Esa Österberg osallistuivat konferenssiin An International Conference on alcohol and Culture, Alcohol Research Center, University of Connecticut, School of Medicine, Farmington, May 5-7, 1983. Klaus Mäkelä piti esitelmän aiheesta Drinking attitudes and personal experiences related to drinking in four Scandinavian countries.

Rauno Mäkelä osallistui Wienissä 11. - 16.7.1983 pidettyyn VII World Congress of Psychiatry -kongressiin ja piti siellä esitelmän aiheesta Moderate drinking in the treatment of alcoholics.

Jorma Niemelä osallistui Prison Fellowship International -järjestön kansainväliseen vankilatyöntekijöiden Triennial Symposiumiin Belfastissa Pohjois-Irlannissa 25. - 28.7.1983.

Tutkijaryhmä Mikko Salaspuro ja Hannu Nuutinen on lisäksi esitellyt tutkimustaan viidessä muussa kansainvälisessä kokouksessa.

Vuoden aikana kävi lukuisa joukko ulkomaalaisia vieraita säätiössä. Näistä mainittakoon tohtorit Bernard Segal, Theodore Mala ja Kent R. Autor Alaskan yliopistosta; professori Nikolai A. Tolokontsev Neuvostoliiton tiedeakatemiasta; tohtorit Jean Martin Cohen-Solal, Marc Danzon, Dominique Rigaux ja Claude Vilain Ranskan terveyskasvatuskomiteasta; professori Leo A. Kaprio ja tohtori Jo Eirik Asvall Maailman Terveysjärjestön Euroopan aluetoimistosta; Mihail Semenovits Matskovskij Neuvostoliiton tiedeakatemiasta; tohtori Ian Robertson Edinburghin kuninkaallisesta sairaalasta; tohtori Gerard M. Schippers Nijmegenin Psykologisesta laboratorista; tohtori Helmut Steiner DDR:n tiedeakatemiasta; toimistopäällikkö Susan Farrell NIAAA:sta U.S.A.:sta.

T a l o u s

Säätiön menot nousivat 1.508.415 markkaan vuonna 1983. Valtaosa, 1.145.127 markkaa, käytettiin tutkimustoimintaan. Kirjojen myynnistä kertyi tuloja 11.320 markkaa. Säätiön menot eivät anna oikeata kuvaa kokonaismenoista, koska Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan Alko suorittaa valtaosan hallintoon liittyvistä kuluista. Säätiön yliopistoille sijoitettujen projektien laitoskustannukset taas katetaan suurelta osin yliopistojen varoilla.

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVÄT JULKAISUT

- Alcohol Control Policies: A public health issue revisited (ISACEn loppuraportin esittely). WHO Chronicle 37(5):169-171, 1983.
- Alasuutari, Pertti: Miehen vapauden valtakunta. Erään lähiöravintolan kanta-asiakkaiden pienkulttuuri. Alkoholipolitiikka 48(1):17-26, 1983.
- Alasuutari, Pertti: Lähiöravintolatutkimus - erään tapaustutkimuksen metodin ja kokemusten esittelyä. Julkaisussa Pertti Suhonon (toim.): Pehmeät menetelmät sosiaalitutkimuksessa. Käytännön kokemuksia ja keskustelua. Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja, sarja B/38, Tampere 1983.
- Alasuutari, Pertti & Jorma Siltari: Miehen vapauden valtakunta. Tutkimus lähiöravintolan tikkakulttuurista. Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja, sarja B/37, Tampere 1983.
- Alasuutari, Pertti & Jorma Siltari: Förortskrogens pilkastarkultur. Julkaisussa Behandlingsforskning. Rapport från Nordiskt samhällsvetenskapligt alkoholforskarmöte 1982, s. 230-239. NAD-publikation nr 7/1983.
- Almqvist, Fredrik: Psykiatriska vårdkontakter och registrerad social missanpassning under åldersperioden 15-21 år (Psychiatric treatment and registration of social deviance in adolescence). Kansanterveystieteen julkaisuja M 72:1983. Helsinki 1983.
- Bäckström, A.-C.: Effects of picrotoxin on sensitivity and receptive field properties of ganglion cells in the frog retina. Medical Biology 59:234-246, 1981.
- Bäckström, Ann-Christine: Receptive fields, sensitivity and directional selectivity of frog retinal ganglion cells and the effects of ethanol and picrotoxin on these properties. Department of Zoology, Division of Physiology, University of Helsinki: Helsinki 1982. Väitöskirja.
- Giesbrecht, Norman; Monique Cahannes; Jacek Moskalewicz; Esa Österberg, and Robin Room (eds.): Consequences of Drinking. Trends in alcohol problem statistics in seven countries. Addiction Research Foundation: Toronto 1983.
- Halminen, Onni: Suomalaisten ja englantilaisten koululaisten alkoholinkäyttö. Julkaisematon kasvatustieteen lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopisto, 1983.
- Hemminki, Elina; Kettil Bruun and Thor Øivind Jensen: Use of benzodiazepines in the Nordic countries in the 1960s and 1970s. British Journal of Addiction 78:415-428, 1983.

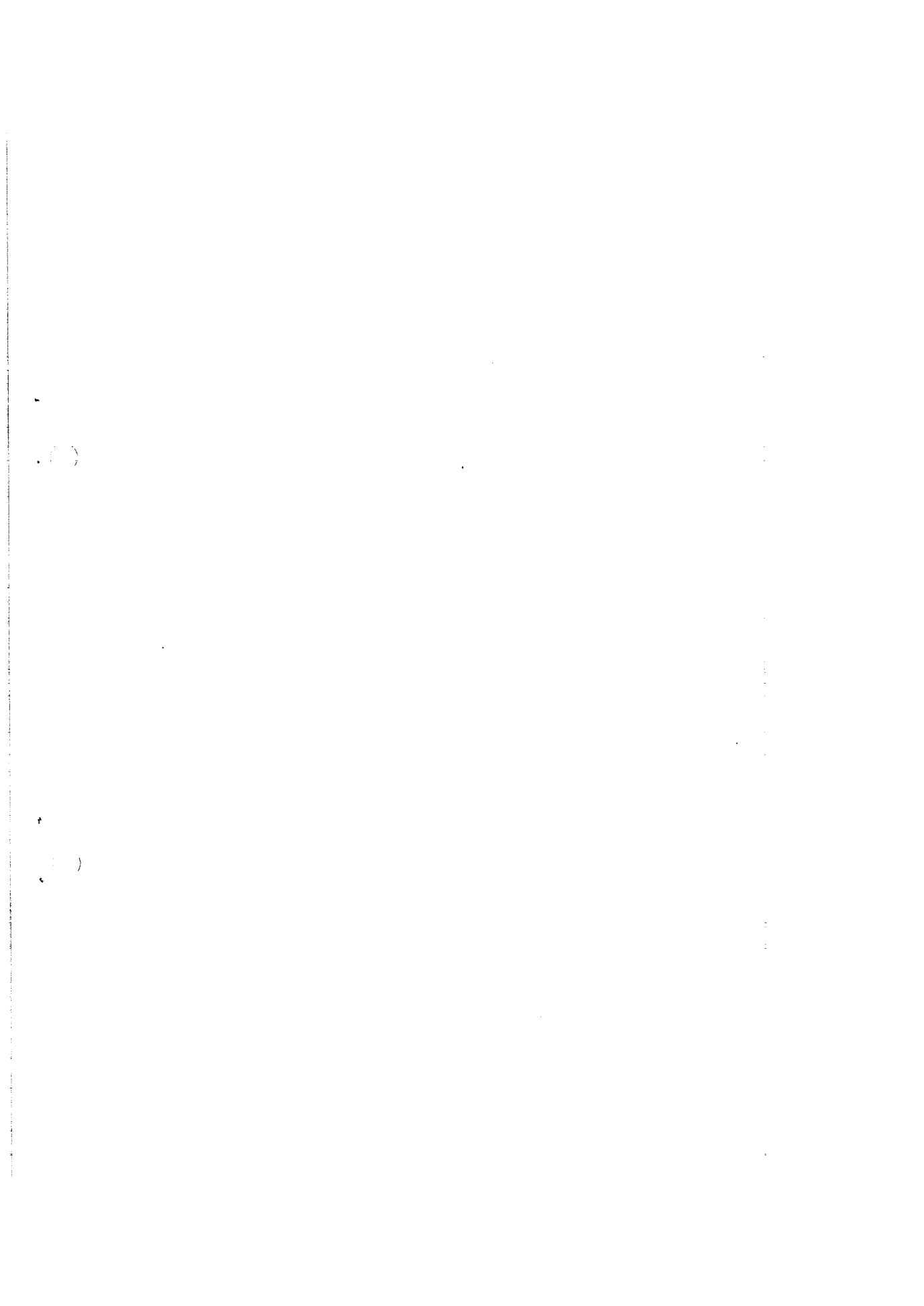
- Hillbom, Matti and Markku Kaste: Ethanol Intoxication: A risk factor for ischemic brain infarction. *Stroke* 14(5):694-699, 1983.
- Hillbom, Matti; Markku Kaste and Vesa Rasi: Can ethanol intoxication affect hemocoagulation to increase the risk of brain infarction in young adults? *Neurology* 33(3):381-384, 1983.
- Hillbom, M.E.; M. Kaste; L. Tarssanen & R. Johnsson: Effect of ethanol on blood viscosity and erythrocyte flexibility in healthy men. *European Journal of Clinical Investigation* 13:45-48, 1983.
- Hoikkala, Tommi: Elämää tyhjössä lapsuuden ja aikuisuuden välissä. *Alkoholipolitiikka* 48(4):219-222, 1983.
- Hoikkala, Tommi: Att leva i tomrummet mellan barndom och vuxenhet. *Alkoholpolitik* 46(1):29-32, 1983.
- Hoikkala, Tommi: Brittiläinen kulturalismi ja nuorten alakulttuurien tutkiminen. *Tiede & Edistys* 8(1):38-43, 1983.
- Hoikkala, Tommi: Maskuliininen brassailu ja pikkutissuttelu. Kysymyksiä ja etenemisteitä nuorten alkoholin käytön merkitysten kuvaamiseksi. Eripainos *Alkoholikysymys* 1-4/82:11-55. Suomen Akateeminen Raittiusliitto: Helsinki 1983.
- Holmila, Marja: "Minä en ainakaan kutsu ketään toveriksi" - SAK-laisen ammattiyhdistysliikkeen elämäntapatoimintakokeilu. *Tiede & Edistys* 8(3):16-24, 1983.
- Honkasalo, Marja-Liisa: Nainen, perhe ja alkoholi. *Lapset ja yhteiskunta* 42(3):152-155, 1983.
- Honkasalo, Marja-Liisa: Kvinnan och alkoholen - vems är problemet? *Alkoholpolitik* 46(1):16-21, 1983.
- Honkasalo, Marja-Liisa: Kvinnor och alkohol - ett försök till en helhetsbetonad analys med avseende på samhällsklass, könssystemet samt arbets- och kvinnokultur. Raportissa *Kvinnoforskning kring kvinna och alkohol*, s. 63-83. NAD-publikation nr 8, 1983.
- Honkasalo, Marja-Liisa ja Irja Kandolin: Nainen ja alkoholi - ongelmantarkastelua naisen yhteiskunnallisen aseman ja työn näkökulmasta. *Sosiaalihalitus: Naisten päihdeongelma. Symposiumiraportti*, s. 52-95. Sosiaalihalituksen julkaisuja 2/1983. Helsinki 1983.
- Jäntti, Ville: Designing of a Quantitative Automatic Analysis System for Horizontal Saccadic Eye Movements: An electro-oculographic study with special reference to the effect of alcohol on saccades. Department of Clinical Neurophysiology, University Central Hospital of Turku: Turku 1982. Väitöskirja.

- Kangasaho, Mauno; Matti Hillbom; Markku Kaste; Heikki Wuorela and Heikki Vapaatalo: Formation of thromboxane B_2 by platelets and concentrations of thromboxane B_2 and 6-keto-prostaglandin $F_{1\alpha}$ in plasma after acute ethanol ingestion. Teoksessa B. Paoletti and P. Ramwell (eds.): Advances in Prostaglandin, Thromboxane, and Leukotriene Research, Vol. 12, 223-228. Raven Press: New York 1983.
- Katajisto, Heikki: Asuntoloiden miehet lähikuvassa. Sosiologia 80(1): 33-42, 1983.
- Katajisto, Heikki: Yksilön kiinnittymisestä järjestöön. Sosialistinen politiikka 51(1):45-47, 1983.
- Kettunen, R.; J. Timisjärvi; P. Saukko and M. Koskela: Influence of ethanol on systemic and pulmonary hemodynamics in anesthetized dogs. Acta Physiol Scand 118:209-214, 1983.
- Khawaja, Jahangir A.: Effect of ethanol ingestion on the nucleocytoplasmic transport of hepatic RNA. Toxicology Letters 15:199-204, 1983.
- Koski-Jännes, Anja: Juoda ja/vai luoda? Alkoholipolitiikka 48(2):68-76, 1983.
- Koski-Jännes, Anja: Att dricka och/eller att skapa? Alkoholpolitik 46(4):150-158, 1983.
- Koski-Jännes, Anja: Mutta, mutta professori Bergström... Alkoholipolitiikka 48(4):225-226, 1983.
- Koski-Jännes, Anja: Men, men professor Bergström... Alkoholpolitik 46(4):162-163, 1983.
- Koski-Jännes, Anja: Alkohol ja kirjallinen luovuus Suomessa. Alkoholipolitiikka 48(5):263-274, 1983.
- Koski-Jännes, Anja: Pullon henki ja kirjailija. Nuori voima 5-6:8-12, 1983.
- Lindman, Ralf: Alcohol and the reduction of human fear. Teoksessa Larissa A. Pohorecky and John Brick (eds.): Stress and Alcohol Use, 249-260. Elsevier Science Publishing Co., Inc., 1983.
- Malin, Tuula: Vantaan A-klinikan avokatkaisuhoiton tuloksellisuus. A-klinikkasäätiö: Tutkimuksia, selvityksiä, raportteja 2/1982.
- Mäkelä, Klaus: Elämäntapanäkökulma ja hoitotutkimukset. Alkoholipolitiikka 48(5):250-255, 1983.
- Mäkelä, Klaus: Levnadssättsaspekten och vårdstudierna. Alkoholpolitik 46(4):128-133, 1983.

- Mäkelä, Klaus: Sosiologien työnjako. *Sociologia* 20(3):177, 1983.
- Mäkelä, Klaus: Yhteiskunnallinen työ ja sen jakaminen. *Sociologia* 20(3):190-196, 1983.
- Mäkelä, Klaus: Drickandets vägrörelser. *Sociologisk forskning* 20(1):11-19, 1983.
- Mäkelä, Klaus: The uses of alcohol and their cultural regulation. *Acta Sociologica* 26(1):21-31, 1983.
- Mäkelä, Rauno: Onko kohtuus kohtuutonta? Pohdiskelua hoidon tavoitteista. *Vesiposti* 3:7-10, 1983.
- Mäkelä, Rauno ja Anja Sirén: Kohtuutonta kohtuutta? *Tiimi* 1:5-6, 1983.
- Mäkelä, Rauno ja Anja Sirén: Tavoitteena juomisen vähentäminen. *Sosiaaliturva* 71(23):1256-1260, 1983.
- Mäkelä, Rauno & Anja Sirén: Moderate drinking in the treatment of alcoholics. Paper presented at the VII World Congress of Psychiatry, Vienna, July 11-16, 1983 (Book of Abstracts p. 356).
- Niemelä, Jorma: Uskonnolliset tekijät alkoholismin syissä ja hoidossa. Osa I: Alkoholipolitiikka 48(5):256-262, 1983.
Osa II: Alkoholipolitiikka 48(6):337-342, 1983.
- Niemelä, Jorma: Kääntymys ja kuntoutus. Selvitys kristillisen päihdehuollon hoitomenetelmistä ja -yhteisöistä. *Uusi toivo -lehti*: Vaasa 1983.
- Nuutinen, Hannu; Kai O. Lindros and Mikko Salaspuro: Determinants of blood acetaldehyde level during ethanol oxidation in chronic alcoholics. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* 7:163-168, 1983.
- Poikolainen, Kari: Heavy alcohol use and seasonal variation of suicide rates. *Psychiatry and Social Science* 2:115-117, 1982.
- Poikolainen, Kari: Increasing alcohol consumption correlated with hospital admission rates. *British Journal of Addiction* 78:305-309, 1983.
- Poikolainen, Kari: Survival methods in the evaluation of the outcome of alcoholism treatment. *British Journal of Addiction* 78:403-407, 1983.
- Poikolainen, Kari: Risk of alcohol-related hospital admission in men as predicted by marital status and social class. *Journal of Studies on Alcohol* 44(6):986-995, 1983.

- Poikolainen, Kari: Risk of alcohol-related hospital admissions by marital status and social class among females. *Drug and Alcohol Dependence* 10:159-164, 1982.
- Poikolainen, Kari and Jussi Simpura: One-year drinking history and mortality. *Preventive Medicine* 12:709-714, 1983.
- Rovamo, Kalle: Alkoholi ja sikiövauriot. Sosiaalhallitus: Naisten päihdeongelma. Symposiumraportti. Sosiaalhallituksen julkaisuja 2/1983. Helsinki 1983.
- Rovamo, Kalle: Alkoholin aiheuttamat sikiövauriot: kirjallisuuskatsaus, 45 s. Lääkintöhallituksen julkaisuja n:o 32, Helsinki 1983.
- Saario, Ilkka A.: 5-fluorouracil in the treatment of acute pancreatitis. *The American Journal of Surgery* 145:349-352, 1983.
- Simpura, Jussi: Suomalaisen viinapään arkea ja juhlaa. Juomistilanteet ja juomisen sosiaaliset merkitykset. *Alkoholipolitiikka* 48(6):308-318, 1983.
- Simpura, Jussi: Drinking Contexts and Social Meanings of Drinking. A study with Finnish drinking occasions. *Finnish Foundation for Alcohol Studies*, Vol. 33: Helsinki 1983.
- Simpura, Jussi and Kari Poikolainen: Accuracy of Retrospective Measurement of Individual Alcohol Consumption in Men: A reinterview after 18 years. *Journal of Studies on Alcohol* 44(5):911-917, 1983.
- Sulkunen, Pekka: Economic Integration and the Availability of Alcohol: The case of the European Economic Community. *Contemporary Drug Problems* 10(1):75-102, Spring 1981.
- Österberg, Esa: Trends in alcohol problems in Finland, 1950-1980. Teoksessa Norman Giesbrecht; Monique Cahannes; Jacek Moskalewicz; Esa Österberg & Robin Room (eds.): *Consequences of Drinking: Trends in alcohol problem statistics in seven countries*, s. 25-43. Addiction Research Foundation: Toronto 1983.

.)

.)